

JAARVERSLAG
GEUZENBOS
AMSTERDAM 2017

FREE

Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
1. Gebiedsverhalen	3
2. Kuddebeheer.....	15
2.1. Schotse hooglanders	15
2.2 Koniks.....	16
3. Nawoord.....	18

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van 2017, een jaar waarin weer veel gebeurd is. Een jaarverslag in nieuwe stijl met verhalen uit de kudde en met belevenissen van de kuddebeheerder en vrijwilligers. Want ondanks alle perikelen rond de ontwikkeling van een groot festivalterrein pal naast het gebied is en blijft het Geuzenbos een onbekende natuurplek, waarin geen jaar(getijde) hetzelfde is. Een jaar waarin het beheerteam van FREE Nature tijdens de jaarlijkse FREE tweedaagse een bezoek bracht aan het Geuzenbos en zich heeft verwonderd over deze onverwachte stadswildernis.

Mijn eerste ontmoeting met het gebied na een zwerftocht door de havens langs industrie en drukke woonwijken, bracht me bij een oase. Een plek waar je op sommige plekken helemaal vergeet dat je aan de rand van Amsterdam bent, maar eerder ergens in de uiterwaarden bij Nijmegen. Een gebied waar om elke hoek een nieuwe verrassing te vinden is en geen kuddecontrole rond hetzelfde is. Het werk aan en met de kuddes is een waar feest om te doen op deze prachtige werkplek.

Ik wil u als lezer bij deze dan ook graag met de gebiedsverhalen een inkijkje geven in wat het Geuzenbos voor ons als FREE en vrijwillige toezichthouders inhoudt. Een serene rustplek te midden van al die bedrijvigheid, maar waar ook elk jaar heel wat jong leven aan zijn bestaan op de wereld begint. Of het nu een pasgeboren kalf is wat onvast op zijn pootjes door moeders wordt droog gelikt of de havik die baltsend in een oude wilg zit te roepen om zijn mannetje. Er is altijd wel wat moois te beleven.

Veel lees plezier!

1. Gebiedsverhalen

In de loop van de winter van 2016/ 2017 hebben er wat verschuivingen plaats gevonden bij de koniks in het gebied. In het gebied liepen op dat moment twee harems en een kleine hengstengroep. Door de vangactie begin 2017 is de leidhengst van de zuidelijke harem en een deel van zijn nakomelingen uit het gebied gehaald. Vanuit de hengstengroep heeft een 4 jarige hengst het harem onder zijn hoede genomen. Een tweejarige hengst uit het harem van Zuid en een andere jong volwassen hengst, hebben toen een tijdje als hengstengroepje door het gebied gezworven.

Rond de kerst van 2017 heeft de leidhengst van Noord in de passage een aanrijding met een bestelbus gehad. Hij kwam hier -wat we als beheerders en dierenarts konden zien- redelijk ongeschonden uit. Aan de hand daarvan hebben we besloten om hem goed in de gaten te houden, maar bij zijn harem te laten. Dit ging lange tijd goed, tot het vroege voorjaar toen er onrust uitbrak doordat hij zijn harem moest verdedigen tegen de hengstengroep en een andere leidhengst. Er is toen zeer waarschijnlijk een stukje van zijn gebroken rib losgekomen en aan de wandel gegaan door het lichaam. Hij werd dood gevonden door een vaste bezoeker van het gebied en zo kwam er een einde aan een tijdperk waarin hij bijna tien jaar lang leidhengst is geweest in het Geuzenbos.

Dit voorval was ook het begin van een nieuwe stap in de ontwikkeling van een natuurlijkere kudde koniks. Een jong volwassen hengst die vorig jaar vanuit het harem op Zuid, was verhuist naar de hengstengroep zag zijn kans schoon en nam het harem op Noord onder zijn hoede. De voormalige leidmerrie was het hier niet mee eens en vertrok met haar nakomelingen naar zuid. Waar ze werd opgenomen in het daar al aanwezige harem, wat een zeer boeiend proces was om te volgen.

Afgelopen winter hadden we in het Geuzenbos voor tien weken een stagiaire die de hooglanders observeerden wat betreft hun terreingebruik, sociale structuur en voedselkeuze. Drie dagen in de week liep hij de hele dag met de kudde mee, de andere twee dagen ging hij met mij mee op pad. Yannis is een student met gevoel voor de dieren, kennis van hun gedrag, enorm leergierig en een echte doorzetter. Of het nou regende of vroom, hij was de hele dag bij de kudde te vinden.

Als ik in het veld was liep hij met mij mee bij mijn wekelijkse kuddecontrole. Op één van die woensdagen waren we op zoek naar een jonge koe die een paar weken ervoor had gekalfd. Helaas was het geen levensvatbaar kalf en bleef de koe in matige conditie. Ze liep steeds apart van de rest op zoek naar voedsel en tijdens de zoekactie naar haar bleken we niet de enige die op pad was. Reintje de vos zagen we in de verte op het pad staan, waarna deze het struweel in verdween toen het ons door had.

Aangekomen bij de koe, die druk bezig was met het slopen van een wilg om bij de twijgen te komen zag Yannis opeens voor ons over het pad de vos aan komen lopen. Samen snel door de knieën en gewacht wat er zou gebeuren. De vos snoerde geobsedeerd door het gekraak van de takken door de koe, tot op vijf meter van ons af. Mij is nog steeds niet duidelijk of de vos ons door heeft gehad, we zaten midden op het pad vol in beeld, maar de vos verdween uiteindelijk rustig het bos in.

Een bijzonder moment om nooit meer te vergeten!

Na zijn stage is Yannis voor een ander project van FREE, waar ik als beheerder werk, vrijwilliger geworden en loopt daar nu op zondag zijn wekelijkse ronde.

Het Geuzenbos Amsterdam kent een mooi dynamisch ploegje vrijwilligers, waar mens en dier elkaar goed (her)kennen. Als beheerder is het een feest om met zulke fijne mensen en kudde te mogen werken. Waar vind je nou een plek waar een vrijwilligster samen met een goede vriendin op het bankje van Fred, gemaakt voor en door vrijwilligers, even kan uitrusten terwijl de grazers bij hun in de buurt rustig verder gaan met hun dagelijkse beslommeringen?

Deze foto vertelt zijn eigen verhaal van natuurlijke processen, een goed opgebouwde sociale kudde en een plek waar mensen blijven terugkomen. In onze wekelijkse verslagen aan elkaar kwam dit jaar in het voorjaar een enthousiast verhaal voorbij dat Anita met vriendin getuige waren geweest van de geboorte van een veulen. Deze merrie en de rest van het harem wat erom heen stond, hadden ze op grote afstand staan observeren. Een bijzondere gebeurtenis waar we als beheerders en vrijwilligers maar een enkele keer getuige van zijn, wat na tien jaar vrijwillig toezicht doen voelt als een prachtig cadeau!!!

Ik hoop nog vele jaren met het huidige ploegje vrijwilligers samen te werken, want het zijn niet alleen vrijwilligers maar zo in de loop van de jaren ook goede vrienden geworden. Het Geuzenbos verbindt en zorgt ervoor dat niet alleen werk maar ook privé zaken besproken worden. Juist hierdoor is er een top team ontstaan wat ondanks onderlinge verschillen en lichamelijke klachten zijn schouders eronder blijft zetten om mij te helpen bij mijn dagelijkse werk.

Nieuwe vrijwilligers zijn van harte welkom, want er zit komt in de loop van de komende jaren wat verloop in de samenstelling van de groep. Maar ook dat hoort erbij in een dynamisch gebied als het Geuzenbos, niet alleen bij de grazers maar ook bij de mensen verandert er wel eens wat!

Het Geuzenbos wordt in de herfst en winter veelvuldig bezocht door koperwieken, kramsvogels en andere gasten uit het hoge noorden als bijvoorbeeld de vuurgoudhaan. Een prachtig mooi vogeltje wat ik in het voorjaar een tijdje heb geobserveerd terwijl die vanuit een meidoorn op insecten jaagde. Hij kroop weg in de struik en als er dan iets voorbij kwam, schoot ie tevoorschijn om het uit de lucht te plukken.

Naast de vuurgoudhaan en goudhaan, is ook een koppeltje wilde zwanen de laatste winters een vaak geziene gast in het gebied. De wilde zwaan is erg gevoelig voor verstoring en heeft de bezoeker vaak eerder door dan andersom. Vanachter het vogelscherp een paar jaar geleden geplaatst door het havenbedrijf kun je ze van redelijk dichtbij bewonderen als je mazzel hebt. Het paartje wilde zwanen zwemt vaak samen met het paartje knobbelswanen dat op de vogelplas woont en broedt. Ook de ijsvogel kun je van achter het scherm vaak bewonderen mits je veel geduld hebt.

Interactie tussen de grazers en vogels is aan de orde van de dag, sommige zoeken in de buurt van de grazers naar voedsel. Andere zien ze juist als gevaar voor hun nakomelingen, zo ook deze knobbelzwaan die zijn vrouwtje en jongen verdedigde tegen alles wat in de buurt kwam. Op het moment dat ik deze foto maakte was de hengst rustig water aan het drinken. Hij werd hierbij ruw verstoord door de zwaan en weet dan ook niet zo goed wat ie ermee aan moet. Uiteindelijk besloot hij om toen de zwaan eenmaal was omgedraaid weer verder te gaan met grazen. Een tijdje later stond ie alsnog te drinken en zo zie je maar weer eens mooi hoe dynamisch de dieren samen leven in het gebied.

Knobbelzwanen zijn erg territoriaal en jaarlijks broedt er een paartje op het meertje bij het vogelkijkscherm. Het blijft een mooi gezicht om deze vogels te zien zwemmen en te observeren. In de rietkraag rond het meertje broeden ook veel rietvogels, waar de koekoek op af komt om in hun nest zijn ei te leggen. Er broeden jaarlijks grauwe ganzen, futen, dodaars en ijsvogels. Jarenlang zag ik de ijsvogels vliegen en op hun vaste plekjes op en een tak posten, vorig jaar kwam ik er eindelijk achter dat ze had gebroed in de kluit van een omgewaaide wilg.

Sinds 2016 vindt er in een deel van het Geuzenbos vernatting plaats door tussen oktober en mei kunstmatig het waterpeil te verhogen. Het gevolg is hiervan dat vooral in het zuidelijk deel van het gebied het waterpeil in de sloten zeker een meter is gestegen. Ook het rietland dat zomers vaak deels droog viel, blijft door de vernatting langer het water staan. Wat ervoor zorgt dat veel riet en watervogels daar in het voorjaar broeden. Bijzondere gasten zijn de roerdomp en bruine kiekendief, maar ook de blauwborst en baardman worden er waargenomen.

Het hogere waterpeil zorgt ervoor dat de steile oevers zijn veranderd in flauwe oevers, waar o.a. kleine plevier, watersnip en groenpootruiter hun voedsel bij elkaar zoeken. Ook de kievit en grutto zijn dit jaar baltsend in het gebied waargenomen. Verder wordt het gebied regelmatig door aalscholvers, blauwe reigers, ooievaars en lepelaars bezocht. De lepelaars zitten graag langs de natuurlijke oever die het Havenbedrijf heeft aangelegd in de winter van 2016/2017.

Voor de grazers zorgt dit voor hindernissen in het gebied waar ze steeds beter mee om leren gaan. Het gebied wordt op sommige plekken doorsneden door brede sloten met aan weerszijden een dam. Als deze onderwater staat leren de dieren al snel wanneer het waterpeil het toelaat om door het water over de dam naar de overkant te lopen. De koe op de foto kreeg haar jonge kalf met wat lichte dwang en inzet van haar charmes naar de overkant. Het gevolg een kudde die in gezelschap van het kalf rustig naar de overkant liep.

Jaarlijks vinden er rond het Geuzenbos verschillende festivals plaats. Eén ervan is Awakings dat al een aantal jaren in het Recreatiegebied van Spaarnwoude hun Techno festival organiseert. FREE en het Havenbedrijf werken tijdens dit weekend en de periode erom heen nauw samen in verband met de veiligheid van mens en dier. In 2017 heeft Awakenings voor omwonenden als een soort van schadevergoeding een excursie georganiseerd zodat de deelnemers kennis konden maken met het Geuzenbos.

Zo'n festival in een zeer natuurrijke hoek van Amsterdam en omstreken zorgt voor veel overlast, niet alleen bij het woon-werk verkeer op de Wethouder van Essenweg. Maar ook bij de broedvogels, grazers, natuurliefhebbers en niet te vergeten de omwonenden. In 2017 en 2018 is door de gemeente Amsterdam de keuze gemaakt om nog meer festivals direct naast het Geuzenbos te organiseren. FREE is als adviseur en kuddebeheerder nauw betrokken bij deze ontwikkelingen en is heel benieuwd hoe het een en ander zich in de loop van 2018 gaat ontwikkelen.

Wie denkt dat enkel stieren onderling rangorde gevechten hebben, heeft het mis. Ook de koeien kunnen er wat van! Jaarlijkse zijn er verschuivingen in de rangorde, niet alleen op kunstmatige wijze na de vangactie of na het bijplaatsen van dieren. Maar ook als een koe niet heeft gekalfd en weer terug komt in de kudde of een dier aspiraties heeft om hoger in de rangorde te komen. De kudde staat al sinds het begin van het project in 2007 onder leiding van een en dezelfde koe.

Deze koe kwam samen met haar dochter naar het gebied, vanuit de Landtong Rozenburg en heeft hier heel wat nakomelingen gekregen. De leidkoe krijgt vooral mannelijke nakomelingen, haar dochter juist weer vooral vrouwelijke nakomelingen. Hierdoor is er op natuurlijke wijze een soort van tweedeling in de kudde ontstaan. Door de leeftijd van de leidkoe zullen de komende jaren er zeer waarschijnlijk wat verschuivingen gaan plaatsvinden. Twee koeien blijven haar uittesten om haar krachten te meten en te kijken of ze leidkoe kunnen worden.

Een deel van het jaar zijn ze dit al tijdens de winter als het voedsel minder wordt. Dan valt de kudde uiteen in kleine familiegroepjes en solitaire stieren. De leidkoe neemt dan haar directe nakomelingen mee, de twee stieren gaan ieder hun eigen weg en de andere koeien besluiten of ze zich aansluiten bij de leidkoe of met hun eigen nakomelingen op zoek gaan naar voedsel.

De kracht van een sociale kudde is lastig uit te leggen aan buitenstaanders, maar ga toch een poging wagen. Jaarlijks worden bij de koniks zo rond april / mei de twee en soms driejarige hengsten door de leidhengst uit het harem gezet. De veulens worden over het algemeen in april geboren, waardoor de merrie een maand later weer ontvankelijk is. De leidhengst duldt hier geen concurrentie bij en zeker niet van zijn eigen zonen.

Maar dat wil niet zeggen dat hij de jonge hengsten zomaar kwijt is. De jonge dieren worden met harde hand op eigen benen gezet, maar willen dat zelf nog niet. Dat is een proces wat soms maanden kan duren, waarbij de merries ook een belangrijke rol spelen. Ze nemen het op bovenstaande foto namelijk op voor hun zonen en verdedigen tegelijk hun nieuwe veulen. Een foto waarop dus veel gebeurt en zijn eigen verhaal vertelt.

In een kleine redelijk kunstmatig samengestelde kudde koniks als in het Geuzenbos, ligt ervoor mij als beheerder een belangrijke taak weg gelegd om de genetische lijnen in de gaten te houden. In de grotere kuddes van FREE, met als topper die bij Slot Loevestein van ongeveer 100 koniks, is enorm veel dynamiek en bepalen ze zelf wie bij wie loopt. Het mooie is dat er in het Geuzenbos een bloedlijn loopt die niet veel aanwezig is in de kuddes van FREE. Het Geuzenbos is dan ook een broedkamer voor meer hengsten in deze bloedlijn.

Ook de jonge tweejarige merries vertrekken uit het harem om inteelt te voorkomen. Sommige lossen het anders op en sluiten zich voor enkele dagen aan bij de hengstengroep, laten zich daar dekken en keren dan als of er niks is gebeurd weer terug in het oude vertrouwde harem. Dit is in de loop van 2017 verschillende keren in het geuzenbos gebeurd. DNA onderzoek is dan ook doorslaggevend of de waarnemingen kloppen.

Op 15 juli was vrijwillig toezichthoudster Esther van der Hart getuige van de dekking van een jonge koe door de dominante stier. Een gebeurtenis die je niet vaak mee maakt, maar Esther prachtig heeft vast gelegd in beeld en tekst. Hieronder een citaat uit haar verslagje;

“Op naar oud Noord. Ik trof daar een jonge koe met de dominante stier en de vier stieren, afgezonderd van de rest van de kudde. De koe genoot zeer veel belangstelling. De stier ondernam poging na poging om haar te dekken, waarop ze dan weer ging lopen. Met de dominante stier en de vier stieren er achteraan. Ze heeft ze alle vijf heel oud Noord laten rondlopen, met de dominante stier pal naast haar, die alle stieren kundig bij haar uit de buurt hield.

Uiteindelijk was de stier succesvol, één hele harde loei van de koe en het was voorbij. De stieren liepen gelijk weg naar Zuid richting slibvelden en de koe in gezelschap van de stier naar de schapenweide. Ze zullen elkaar allemaal wel weer gevonden hebben. Verder geen bijzonderheden bij de hooglanders.”

Als FREE zorgen wij voor de juiste genetische omstandigheden zodat er geen inteelt optreedt, daarvoor wisselen we om de twee of drie jaar de dominante stier. De opvolger van de dominante stier loopt al in het gebied en zal eind 2018 het stokje overnemen van de huidige dominante stier. In een sociale kudde leven normaal verschillende volwassen stieren, maar vanwege de kudde grootte kiezen we ervoor om steeds een dominante stier plus een jonge ingroeistier bij de kudde te laten lopen. Dit geeft rust en zorgt toch voor het gewenste gedrag tijdens de bronst.

(Foto: Esther van der Hart)

Als de herfst aan breekt wordt de vacht van de grazers weer langer en warmer, met tegelijk de temperaturen die dalen. Het blad sterft af en de grazers proberen nog even snel van de voedingsstoffen in de bladeren of afstervende kruiden te profiteren. In de loop van het groeiseizoen hebben ze een goede vetreserve opgebouwd waarmee ze de winter door kunnen. Magere tijden zijn daardoor in combinatie met het weinige voedsel wat er nog is te vinden makkelijker te overbruggen.

Als kuddebeheerder zorgen we rond oktober dat de kuddes weer op de gewenste aantallen zijn. Belangrijke regel hierbij is dat de aantallen in verhouding zijn met het voedsel aanbod. De dieren die we eruit halen zijn dieren die we in andere gebieden kunnen herplaatsen zoals bv stieren die genetisch in het andere gebied passen. Bij de hooglanders hebben we een aantal magere koeien en hun nageslacht eruit gehaald. De betreffende dieren waren vanuit Kroondomein het Loo naar het Geuzenbos verhuist, maar waren eigenlijk nooit echt onderdeel geworden van de kudde.

Ook de koe uit het verhaal met de vos hebben we eruit gehaald. Ze was na de zware winter niet voldoende op conditie gekomen en had de komende winter het dan ook extra zwaar gekregen. Het is dan kiezen tussen goede en minder goede dieren, de laatste categorie is dan de groep waar we dieren in uitselcteren zodat de sterke een goede kans hebben om in het gebied te overleven.

Bij de koniks hebben we i.v.m. de sociale onrust in het harem op Noord na de dood van de leidhengst, een drietal koniks eruit gehaald. Deze zijn geslacht voor wildernisvlees, hun benen zijn gebruikt voor een onderzoek naar griffelbeentjes. Deze blijken bij koniks zo goed ontwikkeld dat de konik niet langer als gedomesticeerd maar een primitief paardenras kan worden gedefinieerd.

Een nieuw fenomeen in het Geuzenbos zijn de spreeuwen die steeds vaker in de buurt van de koniks te vinden zijn. Ze zoeken naar verstoorde insecten, maar vinden het ook een fijne plek om uit te rusten zo boven op de rug van een konik. Uit andere gebieden is bekend dat de spreeuwen vaak vlierbessen eten en zittend op de rug van een konik dan poepen. Soms kleuren daardoor de ruggen van de koniks helemaal paars wat er vanzelf weer afspoelt door de regen.

Als je goed naar de foto kijkt zitten er in de vacht van dit veulen klissen vast geklit. Deze klissen van de grote klis laten terwijl ze door het gehele gebied worden rondgehangen hun zaden vallen. Deze manier van zaadverspreiding is voor de Grote klis een zeer uitgekiend systeem. Het blad is bitter totdat de zaden rijp zijn, zodra deze rijp zijn trekt de bittere smaak uit het blad en eten vooral de hooglanders deze klissen op. Gevolg is dat hun hele kop onder de klissen komt te zitten, iets waar ze geen last van hebben maar bezoekers zich wel vaak zorgen om maken.

Bij de koniks kleven deze klissen vaak in de staart, de manen en vacht. Als kuddebeheerder houden we het goed in de gaten, maar is ingrijpen vaak niet nodig. Zou ook betekenen dat we ingrijpen op een volstrekt natuurlijk proces wat al vele duizenden jaren oud is. Een foto met verschillende verhalen in één dus.

2. Kuddebeheer

2.1. Schotse hooglanders

Zoals in hoofdstuk 1 bij de gebiedsverhalen al beschreven was een koe in slechte conditie van de winter vanwege naar ons idee een miskraam. Van de zomer trof ik haar aan met slijm uit de klink (vagina) en dik uier. Het kalf heb ik nooit gevonden, maar het was duidelijk dat ze had gekalfd. Vanaf de winter bleef ze op een conditiescore twee schommelen, wat voor mij als beheerder de reden was om haar bij de vangactie eruit te halen.

Bij de vangactie probeer ik als beheerder jaarlijks de dieren aan te houden die zelfstandig de winter door kunnen en goed aangepast zijn aan de omstandigheden in het gebied. Ook haar zus die samen met haar vaak aan de rand van de kudde leefde met kalf heb ik eruit gehaald. Dit om er zo voor te zorgen dat de sociale structuur in de kudde via de moederlijn intact blijft. Verder wat stieren eruit gehaald om sociale onrust bij de stieren te voorkomen. Deze waren in mei van de Landtong Rozenburg met zijn drieën naar het Geuzenbos gekomen. Twee hadden lichamelijke klachten, de derde mag vanaf eind 2018 als dominante stier van de huidige het stokje overnemen.

Door de vernatting valt in de winter een groot deel van het gebied af als begraasbaar oppervlak. Op een deel van het gebied wat onderwater komt te staan, komen de grazers zomers maar sporadisch. Ze bouwden daar altijd een wintervoorraad op, maar deze is zodra het waterpeil stijgt weg. De vernatting zorgt bij de grazers dan ook voor een ander terreingebruik, waar we in de winterplanning rekening mee houden.

Schotse hooglanders

	Naam	m/v	Moeder	Geb. Datum
1	Marigold	koe	Mairi Dorachie 3 of Austie	28-03-2005
2	Hugo	stier	koe 6146	14-09-2009
3	Mackency	koe	Macbeth van het Geuzenbos	27-03-2013
4	Marit	koe	Merel van Rozenburg	21-07-2013
5	Eger	stier	Eline van Rozenburg	01-07-2014
6	Mardi	koe	Marigold van Rozenburg	08-04-2015
7	Maya	koe	Marigold van Rozenburg	25-04-2016
8	Mitra	koe	Marit van het Geuzenbos	20-05-2016
9	Madow	stier	Mackency van het Geuzenbos	30-05-2016
10	Madelief	koe	Marigold van Rozenburg	27-03-2017
11	Marshall	stier	Marit van het Geuzenbos	22-04-2017
12	Maxima	koe	Mackency van het Geuzenbos	15-05-2017

Slacht> Wildernisvlees

	Naam	m/v	Moeder	Geb. Datum
1	Marie	koe	Mosa van Rozenburg	29-04-2014
2	Festus	stier	Friska van de Roode beek	11-07-2014
3	Edison	stier	Elmira van Rozenbrug	09-02-2015
4	Eelko	stier	Ellis van Rozenburg	09-03-2015
5	Mississippi	koe	Mosa van Rozenburg	01-05-2015
6	Memphis	koe	Mississippi van het Geuzenbos	12-05-2017

2.2 Koniks

Voor de koniks in het Geuzenbos was 2017 een bewogen jaar, leidhengst Nard had het oude harem van leidhengst Panor onder zijn hoede genomen. Goldi de leidhengst die rond de kerst 2017 was geschept door een busje, was herstellende van zijn inwendige verwondingen. Aan het einde van de winter zagen we hem steeds verder vermageren en werd duidelijk dat hij gezien de deuk op zijn flank een gebroken rib had. Na overleg met collega's en de dierenarts is besloten om het aan te kijken en de natuur zijn gang te laten gaan.

Tijdens een kuddecontrole in het vroege voorjaar was er veel onrust bij het harem. De hengstengroep plus leidhengst van het andere harem waren bij het harem om een jonge merrie te kapen. Ook kwam de hengstengroep die bestond uit o.a. zonen van Goldi een jonge hengst uit het harem ophalen. Goldi verdedigde zijn harem goed en deed dit nog toen we door liepen op zoek naar de rest van de grazers. De dag erop kreeg ik een telefoontje van een bezoeker dat hij een dood paard had gevonden, bleek om de leidhengst Goldi te gaan die aan inwendige verwondingen was overleden. Het einde van een tijdperk!

10 jaar lang was hij leidhengst geweest van het harem, had hij elk jaar hardhandig zijn eenjarige zonen uit het harem gezet. En was hij nauw verbonden met de leidmerrie Donna. Toen de hengstengroep zich nadat Goldi weg was zich bij het harem had aangesloten, bleek al snel de zoon van de voormalige leidhengst op Zuid het harem zich toe te eigenen. Donna was het hier niet mee eens en vertrok met nageslacht naar Zuid waar ze door de leidhengst Nard met wat doorzetten aan zijn harem werd toegevoegd.

Vanwege de sociale onrust en omdat we graag Aslan de kans willen geven om nakomelingen te verwekken omdat hij bij FREE van een zeldzame bloedlijn is. Hebben we de rest van de hengstengroep die bestond uit zonen van Goldi plus een jonge merrie met zomerexceem uit het harem gehaald. De twee hengsten en merrie zijn geslacht voor wildernisvlees.

Collega Tanja de Bode is met externe internationale paardendeskundigen bezig met onderzoek naar hoe oer de konik van FREE is. Mede met dank aan de benen van de drie koniks van het Geuzenbos is gebleken dat de konik een primitief paardenras is en geen gedomesticeerd paard. Door de natuurlijke en FREE selectie is in de afgelopen 30 jaar bij de koniks van FREE het percentage huispaard eigenschappen sterk afgenomen en hebben de primitieve kenmerken de overhand genomen. Als FREE hebben we dan ook goud in handen, waar we met dank aan de inzet van het beheerteam en de externe paardendeskundige achter zijn gekomen.

Koniks: Harem Nard (zuid)

	naam	m/v	moeder	Geb. Datum
1	Donna	Merrie	Dyna van de OVP	27-04-2006
2	Nizwa	Merrie	Niska van de Rug	22-06-2007
3	Aviana	Merrie	Avia van de Rug	03-05-2007
4	Nard	Hengst	Nara van Beuningen	17-04-2013
5	Nina	Merrie	Nizwa vd Rug	18-05-2014
6	Nova	Merrie	Nizwa vd Rug	28-04-2015
7	Adorus	Hengst	Aviana vd Rug	28-01-2016
8	Navaya	Merrie	Nizwa vd Rug	12-04-2016
9	Dalton	Hengst	Donna van Leeuwen	15-04-2016
10	Ninya	Merrie	Nina van het Geuzenbos	06-08-2016
11	Ashwin	Hengst	Aviana vd Rug	08-04-2017
12	Nestor	Hengst	Nizwa vd Rug	15-04-2017
13	Dragan	Hengst	Donna van Leeuwen	28-04-2017

Koniks: Harem Aslan (Noord)

	naam	m/v	moeder	Geb. Datum
1	Noa	Merrie	Nizwa vd Rug	12-04-2012
2	Aslan	Hengst	Aviana vd Rug	11-03-2014
3	Nana	Merrie	Noa van de Rug	13-04-2015
4	Nyo	Hengst	Noa van de Rug	28-04-2017

Koniks: Harem Aslan (Noord)> slacht

	naam	m/v	moeder	Geb. Datum
1	Dave	Hengst	Donna van Leeuwen	17-04-2014
2	Donar	Hengst	Donna van Leeuwen	19-04-2015
3	Nirvana	Merrie	Noa van de Rug	20-04-2016

3. Nawoord

Beste lezer van dit jaarverslag,

Ik hoop dat u hebt genoten van alles wat er het afgelopen jaar is gebeurd. In een natuurlijke systeem bepalen natuurlijke processen onder invloed van de elementen hoe de wildlevende sociale kudde het gebied gebruiken, welke invloed ze erop hebben en hoe hun leven eruit ziet. Daarnaast zijn er de menselijke effecten als het kunstmatig verhogen van het waterpeil, de passage met al zijn interacties tussen mens en dier, de aanleg van de natuurlijke oever, de jaarlijkse vangacties en bij plaatsingen, de interacties in het veld tussen mens en dier en de festivals. Toch is en blijft het Geuzenbos als stadswildernis een prachtige plek om gewoon even te zijn en tot rust te komen. Geen dag, week, maand of seizoen is hetzelfde en altijd zie je als bezoeker wel weer wat nieuws. Ik raad u dan ook aan om een keer de laarzen aan te trekken en heerlijk een dagje door het Geuzenbos te zwerven gewapend met camera of verrekijker! Ben benieuwd wat u ervan vindt.

Met vriendelijke groet,

Arjen Boerman
Kuddebeheerder/ voorlichter
Stichting FREE Nature

Colofon

Uitgave: FREE Nature
Augustuslaan 36
6642 AB Beuningen

Tekst en foto's: Arjen Boerman, FREE Nature, tenzij anders vermeld
In opdracht van: Haven Amsterdam

© Copyright FREE Nature
Alles uit dit verslag mag worden
overgenomen of geciteerd, mits
de bron duidelijk wordt vermeld.

Het Geuzenbos is in beheer bij Haven Amsterdam en maakt deel uit van de
Provinciale ecologische hoofdstructuur. FREE Nature beheert het Geuzenbos sinds 2007 in
opdracht van Gemeente Amsterdam en sinds 2012 in opdracht van Haven Amsterdam.

Port of Amsterdam

